

4 oktober 1968

Goedenavond, vrienden.

Bij het begin van deze bijeenkomst moet ik u er op wijzen dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Wij hopen dat u zelf na zult denken. Wat ons onderwerp van heden betreft: ik meen dat u voor heden een eigen keuze kunt maken. Wilt u mij dus uw voorkeur kenbaar maken?

ENKELE LEEFREGELS

Leven omvat niet slechts bestaan, maar vergt ook bewustzijn en daarnaast emotie die het ons mogelijk maakt een eigen standpunt in te nemen ten aanzien van alles wat wij zien als werkelijkheid. De kern van het Ik is altijd de geest. Om deze kern de mogelijkheid te geven, zich verder te ontplooiën - wat voor u onder meer zou kunnen betekenen een zodanig bewustzijn bereiken dat contact met andere geesten, al dan niet in de stof, mogelijk wordt - zullen wij zodanig moeten leven dat de hoofdwaarden van bestaan en besef allen een voldoende aandacht krijgen, terwijl daarnaast de geest deel kan hebben hieraan. Wij mogen hier niet vergeten dat, gezien vanuit de mens, de geest niet op zich ontwikkeld kan worden, zonder dat het bewuste leven in de stof daarbij betrokken is, zodat de eigen wereld en alles wat daartoe kan behoren, voor ons steeds mede op de voorgrond van streven en besef zal moeten staan.

U hebt mij verzocht u enkele regels te verstrekken die een ontwikkeling van de persoonlijkheid en vooral van de geest mogelijk maken.

Het zal u nu duidelijk zijn dat wij daarbij, indien wij voor de mens op aarde iets belangrijks willen stellen, altijd weer in de eerste plaats aandacht zullen moeten geven aan de materie. De materie is als het ware voor u de voedingsbodem voor de geest. Wanneer wij ons ten aanzien van de materie verkeerd oriënteren, zal de geest, zo goed en sterk zij ook verder moge zijn, geen juiste voedingsbodem kunnen vinden, zodat het bewustzijn als het ware eerder belemmerd dan uitgebreid zal worden.

In het leven van de mens zijn de volgende waarden van het hoogste belang:

Het vinden van een doel, het vinden van inhoud en betekenis voor jezelf en het vinden van een voor het Ik en wereld passende en aanvaardbare discipline. Het is dus niet van groot belang, welke discipline u in het leven verkiest te volgen, mits u deze erkent als gelijkelijk geldende voor uw relatie met de wereld buiten u, als in het innerlijke leven, terwijl u een reeks vaste regels daarbij erkent, waaraan u zich ook houdt. Slechts een dergelijke vorm van zelfbeperking en discipline zal de mens die deze bewust aanvaardt, de mogelijkheid geven, alles wat hij doet en beleeft te overwegen op doelmatige wijze, de consequenties van eigen gedrag en denken beter te beseffen en - niet als laatste punt van belang - inzicht te gewinnen omtrent het doel dat hij zich gesteld heeft, zodat hij daar juister naar kan streven en meer mogelijkheid zal vinden zijn doel ook te bereiken.

In de tweede plaats geldt: Zoek u een levensdoel. Dit doel moet altijd naast geestelijke elementen ook een meer materieel element omvatten. Een zuiver geestelijk doel kan niet reëel worden beseft en nagestreefd, daar men zonder referentiewaarden in eigen wereld nimmer tot een juist besef, een juiste omschrijving en erkenning van mogelijkheden zal komen. Wederom kan ik hieraan toevoegen dat het doel dat u zich stelt, niet zo belangrijk is. Belangrijk is gericht streven, waardoor actie, beleving en op den duur zelfs bereikingen voor u mogelijk zullen worden en bewust kunnen worden erkend.

Ten derde: Willen is belangrijk. Willen kan betekenen een begeren, maar evenzeer een als wenselijk erkennen. Wat twee verschillende waarden in de mens omvat dus. Daar waar geen wil is, zal de mens een discipline niet kunnen aanvaarden of kunnen volbrengen, terwijl hij ook

steeds weer van doel verandert en er niet toe komt zijn inzichten aan de werkelijkheid te toetsen. Het is daarom niet alleen van belang dat u iets wilt, maar ook dat u het vermogen iets wat men werkelijk wenselijk acht of begeert, met concentratie na te streven en te bereiken, zelfs wanneer het veel moeite kost.

Misschien lijkt u dit alles maar een treurig begin, want u verwacht van mij eenvoudige leefregels die u zouden moeten voeren tot een snelle geestelijke ontplooiing. Maar zoals ik u reeds zei: wanneer je begint, moet je in de eerste plaats daar beginnen, waar je iets bereiken kunt. En dat is steeds weer je eigen wereld en de eigen persoonlijkheid. Daarom moet ik het voorgaande wel voorop stellen. Alle andere regels die ik u geven zal, moet ik vervolgens afhankelijk stellen van het eerst aanwezig zijn in uw besef en leven van: wil, zelfdiscipline en doel.

Nu zullen wij eerst nagaan wat van belang is voor de geestelijke bewustwording in de beleving. Een beleving, waarbij geen emotie optreedt is in feite slechts een constatering, ten hoogste bepaald door mentale waarden. Mentale waarden zijn samengesteld uit ervaringen, en begrippen en kennis die u door anderen zijn bijgebracht, zonder dat u in staat bent de algehele juistheid en toepasselijkheid daarvan, zeker op persoonlijk terrein, te overzien. Het persoonlijke element zal bij dergelijke belevingen bijna geheel ontbreken. Het is daarom belangrijk dat men emotie kent in zijn beleven. Waar geen emotie kan worden opgebracht, zal een beleving of actie in zijn nut voor de geest zeer beperkt van waarde blijven.

Hieruit volgt weer dat de mens in zijn leven steeds weer de richting van werken, denken, streven en handelen zal moeten kiezen, waarmee hij ook gevoelsmatig zich verbonden kan gevoelen. Het gaat er verder niet om, of de gevoelswaarden volgens menselijke erkenningen prettig of onaangenaam zijn, het gaat er om dat gevoelens mede bestaan naast de rationele oriëntatie. Naarmate het samengaan van rede en emotie in het bestaan veelvuldiger voorkomt, zal de geest zich meer verbonden weten met de materie en zal zij van haar zijde ook een sterkere inspraak in de waarden en belevingen in de materie kunnen gewinnen.

In de beleving is het verder van belang dat wij enig besef hebben omtrent hetgeen wij doen en ondergaan. Ons weten, zover dit gebaseerd wordt op de zogenaamde redelijke begripssmogelijkheden, zal altijd beperkt zijn. De erkenning van mogelijkheden, wetten, tendenzen, tradities enzovoort, is in het Ik altijd uitgebreider, wanneer men niet alleen rationeel deze waarden benadert. Ga daarom in het leven altijd in de eerste plaats uit van uw persoonlijke inhoud, zelfs wanneer u steeds weer zult moeten trachten deze aan te passen aan de meer algemeen geldende redelijke normen van uw eigen wereld. Zo geeft u het geheel van eigen wezen de gelegenheid zich ook met het leven in uw beperkte wereld bezig te houden en zo ervaringen op te doen die voor het geheel van het Ik en niet alleen maar voor het verstand of de portemonnaie van belang zijn.

Van groot belang is ook de erkenning van bestaande verhoudingen en relaties. Een geestelijke ontplooiing kan nooit iets zijn dat geheel op zichzelf bestaat. Het zal altijd noodzakelijk zijn bewustwordingsprocessen en innerlijke bereikingen te omschrijven door ze met andere dingen te vergelijken. Zodat de omschrijving niet zozeer het eigen wezen van de ontplooiing als wel de verhouding van ontplooiing hier en elders betekent. Een dergelijke vergelijking die noodzakelijk is om tot een waardering te kunnen komen - en zo een doel en een streven te bepalen - kan zowel gevonden worden door het Ik in het heden te vergelijken met dit zelfde Ik in een vroegere fase, als door vergelijking met voldoende kenbare veranderingen ontwikkelingen, of persoonlijkheid buiten het Ik.

Nogmaals, het bestaan van relaties en het besef daarvan is bij de mens onvermijdelijk en noodzakelijk bij elke constatering en waardering. Wat betekent dat de relatie eveneens noodzakelijk is voor elke bewuste beleving. Daarom kunnen wij als regels stellen:

Realiseer u dat u denkt, spreekt en zelfs gevoelt en reageert in en op verhoudingen tussen Ik en andere waarden. Tracht de verhoudingen die beoordeling en erkenningen mogelijk maken, te beseffen en zie deze als omschrijving van het noodzakelijke en onvermijdelijke contact tussen u zelf en het andere. Het wereldbesef wordt hierdoor aanmerkelijk meer omvattend en benadert

de werkelijkheid meer, zodat een juiste ontwikkelingsmogelijkheid voor de geest hiervan het gevolg zal zijn. Ook bij dit alles speelt de materie en de stoffelijke wereld een belangrijke rol. Maar het is dan ook wel zeer moeilijk, om geheel van buiten de materie om, te beseffen, te beleven en te waarderen, zolang je een stoffelijk mens bent.

Een mens die uit kan treden, zal na de uittreding alleen datgene zich kunnen herinneren wat reeds in vergelijkende beeld in zijn hersenen aanwezig was. Hij kan dus nooit de beleefde werkelijkheid omschrijven, maar zoekt uit bestaand besef begrippen tesamen die als geheel voor hem de beleefde werkelijkheid tijdens de uittreding weergeven en misschien zelfs de feiten daarbij enigszins benaderen. De zogenaamde herinneringen aan uittredingen zijn dus in wezen niet veel meer dan gelijkenissen, verteld aan jezelf, waardoor het wezenlijke van de uittreding voor de mens althans enigszins benaderbaar wordt. Onthoud dit steeds, wanneer u zich met geestelijke zaken bezig houdt. Er zijn eenvoudig geen menselijke woorden genoeg, om een geestelijke beleving geheel en nauwkeurig te omschrijven. Wel kan men enige eenvoudige richtlijnen stellen, op grond van de eigenschappen van de doorsnee psyche van de mens die het begrip voor geestelijke waarden iets vergroten.

Je kunt bijvoorbeeld stellen: elk beeld dat ik in mijn denken sterk fixeer, wordt voor mij, mede tot beeld van krachten en mogelijkheden in en vanuit niet-stoffelijke sferen. Het zo tot stand gebrachte zal dan ook zowel het stoffelijk als geestelijk bestaan van de mens beïnvloeden. Buiten het Ik geprojecteerde denkbeelden veroorzaken een inductie in de schepper die het gehele wezen van deze betreft.

Veel verder ben je daarmee echter nog niet. Wanneer ik vele denkbeelden projecteer en deze lichamelijk en geestelijk onderga en beleef, heb ik immers nog niet met een objectieve werkelijkheid, maar in feite nog steeds alleen met mijzelf te maken. En een geestelijke bewustwording zou toch tevens enige groei in de richting van grotere objectiviteit en werkelijkheidserkenning in zich moeten bergen. Bewustwording betekent namelijk ook een meer los worden van een te sterk persoonlijk en juist daardoor in illusies gevat leven. Mijn inziens kunnen wij daarom de volgende, meer uit de magie stammende regels aan het geheel toevoegen:

a. Realiseer u dat elk sterk gevormd denkbeeld dat u langere tijd handhaaft of met anderen langere tijd deelt, de neiging heeft zichzelf te kristalliseren in uw werkelijkheid - dus tot feit te worden. Kristaliseer daarom vanuit uzelf alleen die denkbeelden, door alleen de denkbeelden van anderen die passen bij uw erkende eigen persoonlijkheid. Zo bereikt men een grotere beheersing van leven en een juistere vorm van erkennen.

In zich een eenvoudige regel van de magie, maar toch zijn hieraan enkele aspecten verbonden die ik nog wil belichten, voor ik u regel b. geef. Het denkbeeld dat men uitstraalt, kan bij een mens bijvoorbeeld in woorden betekenen: ik wil gezond zijn. Theoretisch zou voor eenieder die deze gedachte steeds weer herhaalt, daaruit ook een werkelijke gezondheid voort kunnen komen. Maar wat men zegt te willen, strookt niet altijd met de werkelijkheid van het Ik. Zo kan iemand die beweert gezond te willen worden, innerlijk wel redenen hebben, waardoor hij in feite verlangt ziek te zijn. Het geprojecteerde denkbeeld wordt dus niet door het gehele wezen in besef en emotie werkelijk gesteund. De neiging gezondheid te geven ontstaat nu wel, maar buiten de persoon. Alleen wanneer hij anderen hun gezondheid benijdt, kan de gedachte voor hen een tegenovergestelde, dus gezondheid verminderende, invloed hebben. Zelfs in het meest gunstige geval kan men wel aannemen dat desnoods iemand in de omgeving wat gezonder zal worden, maar dat de persoon zelf eerder ziek wordt en zeker niet gezonder zal worden.

Hieruit blijkt wel dat de geprojecteerde gedachte ook op anderen in kan werken en wel als uitdrukking van houding die de projecterende persoon tegenover deze anderen aanneemt. Het is dus, menselijk gezien, zeker niet juist dat elke geprojecteerde gedachte zonder meer tot het Ik terugkeert en zich aan het Ik vervult. Alleen waar men met geheel zijn wezen werkelijk en zonder voorbehoud de gedachte projecteert en alle gevolgen van de geprojecteerde wens voor zich zonder meer aanvaardt, geldt de gegeven regel. Zelfkennis is dus hierbij noodzakelijk. Projecteert men echter een gedachte op de juiste wijze, dan bevestigt men eigen wezen in alle

werelden waarvan men deel uitmaakt, zelfs indien de projectie alleen in de astrale en desnoods levenssfeer bestaat. Alle in het Ik bestaande waarden, voertuigen enzovoort ondergaan dus de invloed, en niet alleen de stof. Hieruit volgt dat een scherp omljnde gedachte die op de juiste wijze wordt geprojecteerd, niet alleen eigen gekende wereld beïnvloedt, maar gelijktijdig een gelijkrichting van het gehele ego tot stand brengt, zodat het gehele wezen als eenheid ondergaat en ervaart op het in het denkbeeld omschreven terrein.

b. Doe wat je wilt, maar nooit zonder redenen die groter is dan eigen voorkeur alleen. In de magie oriënteren wij ons steeds weer op datgene wat met het Ik harmonisch is. Men tracht zelfs harmonieën mogelijk te maken met andere wezens en werelden. Zonder dit is een werkzame bezwering, incantatie en dergelijke niet denkbaar. Een contact met hogere geesten kan volgens het occultisme alleen bereikt worden door een juist instellen van het eigen Ik - ofwel zoals men pleegt te zeggen: het vinden en bereiken van het juiste trillingsgetal. Wanneer ik doe wat ik wil, lijkt het er misschien op dat ik elke wet en regel terzijde stel. Waar is dit echter niet, want alles wordt bepaald door mijn willen, en dit inzicht bevat regels en voorwaarden. Denk aan hetgeen ik eerst stelde, het willen bepaalt dus de harmonie die men zal bereiken. Willen heeft alleen zin, wanneer ook een doel is. Je moet iets willen, geestelijk bereik je alleen iets, wanneer je een doel stelt dat iets verder reikt dan eigen ogenblikkelijke wensen of bevrediging.

Langs deze weg kan het Ik echter harmonieën scheppen die de stoffelijke, half-stoffelijke en geestelijke werelden omvatten. De harmonie in het totale Ik verscherpt daarbij niet alleen het kenvermogen - ook in de stof dus - maar vergroot ook het vermogen tot ageren ten aanzien van een gebeuren en geeft ook een meer algemene kennis, waarbij in de plaats van de wat menselijke details die de kennis in de stof meestal bepalen, een meer algemene wet of regel komt. Kosmische wetten kunnen langs deze weg duidelijk erkend worden en gelijktijdig zó worden geformuleerd dat zij in het eigen persoonlijk bestaan zin hebben. Deze regel is dan ook niet slechts voor bereikingen, maar zeker ook voor een geestelijke bewustwording van belang.

c. Indien ik wil ageren in geest of stof, is altijd een passende en voldoende voorbereiding van node. Slechts daar, waar een primaire oriëntatie plaats vond, kan een bewuste gerichtheid ontstaan die voert tot beheersbare gevolgen en reacties. Dit lijkt ingewikkeld, maar kan eenvoudig in een beeld worden verduidelijkt. Wanneer u gaat wandelen, zonder de weg te kennen en u te oriënteren, wilt u misschien wel naar Madurodam, maar de kans is even groot dat u bijvoorbeeld in Leidsendam terecht komt. Wil de wandeling meer zijn dan eenvoudig beweging nemen, dan zal men eerst zijn doel moeten bepalen, vervolgens zijn punt van aanvang moeten beseffen en ten laatste zich informeren omtrent de tussenliggende wegen en mogelijkheden. Zelfs indien er sprake is van een voorlopig doel zal men te voren de weg moeten bepalen die men wil gaan. Het is immers nog altijd mogelijk om, aan de hand van omstandigheden - bijvoorbeeld regen - later opnieuw zich te oriënteren en te kiezen voor een bezoek aan het Vredespaleis of het Mauritshuis. Met andere woorden, zelfs wanneer het nog lang niet vast staat dat men het doel ook werkelijk zal kunnen bereiken, zal men zich voor moeten bereiden, opdat men bewust de juiste kant uit zal kunnen gaan, de juiste harmonieën zal kunnen vinden enzovoort. Elke actie, vooral wanneer deze mede geestelijke elementen in zich zou moeten dragen of zal moeten bijdragen tot geestelijke bewustwording, vergt voorbereiding. Dit geldt altijd. Actie is slechts zinvol, wanneer zij gebaseerd is op erkenning. Erkenning kan men verwerven door beschouwing en eventueel het winnen van de gezichtspunten op het zoeken van de wijsheid van anderen.

Ook in de magie zal elke ritus beginnen met een soort intro. Noem het een introitus, een introductie desnoods. Men begint dus te stellen wat men zelf is wat men wil, welke krachten bij het geheel betrokken zullen of moeten worden. Pas wanneer dit in voldoende mate is geschiedt en het Ik zich heeft voorbereid hierop, kan men overgaan tot de eerste actie die bij een magische rite inhoudt dat men de relatie tussen de betrokken krachten en het Ik plus de zin van het geheel - bijvoorbeeld het bevorderen van mijn doel, het geven van bescherming enzovoort - zijn vastgelegd. Eerst wanneer dit volbracht is en men zich dus reeds enigszins heeft ingesteld, kan men aan de derde fase beginnen. Hierin gaat het om het bereiken van een werkelijke harmonie - men zegt ook wel de juiste afstemming enzovoort. Je gaat dan geheel op in hetgeen je wil doen. Men verliest zijn eigen persoonlijkheid als het ware en wordt één met zijn doel en de

beheersende krachten in dit doel. Middels deze instelling blijkt het dan inderdaad mogelijk een volledige harmonie en soms zelfs beheersing van geestelijke krachten tot stand te brengen.

Voor u in het dagelijkse leven betekent dit alles: wanneer je iets wilt doen, moet je overwegen wat daarbij buiten het eigen Ik betrokken is en hoe ver. Dan dient men te overwegen, op welke wijze men op de meest harmonische wijze de juiste relaties, samenwerking enzovoort - of zelfs stemmingen - tot stand kan brengen om aan de verwezenlijking van het gestelde doel te beginnen. Zodra men erkent dat een voldoende samenwerking, harmonie, begrip aanwezig is, zal men eigen belangen en denken terzijde moeten stellen, tot het doel waar gemaakt is, bereikt is. Voor de geest betekent dit dat de beperkingen van het menselijke ego - mentale beperktheid, retardismen - worden uitgeschakeld.

De gehele persoonlijkheid kan dan dus in een streven tot verwezenlijking ageren. De residuen die in het stoffelijke Ik ontstaan als gevolg van een dergelijke actie, in de sferen of de stof, omvatten niet alleen ervaringen, herinnering, maar tevens een soort kengetal, een kenmerk van het eigen Ik, waarin de harmonische mogelijkheden van het nu bestaande en bewuste Ik uitgedrukt worden. Dit maakt het streven op gelijksoortige wijze bij volgende pogingen eenvoudiger, terwijl de harmonie met eigen geest of andere krachten eenvoudiger en meer bewust hersteld kan worden. Zo zal men steeds meer langs deze weg kunnen bereiken.

Ook het volgende is bij dit alles mijn inziens van belang. Geestelijke ontplooiing en ontwikkeling zijn nimmer parallel met mentale ontplooiing en ontwikkeling. Het is beter één ding goed te begrijpen en daarmee te werken, dan 1000 dingen half te kennen en daarmee te werken zonder geheel te beseffen wat men doet. Je kunt dus ten aanzien van magie, esoterie en alle andere aspecten van streven, leven en denken dus stellen: Ga uit van het besepte en gekende. Beperk u desnoods in hetgeen u zoekt te leren, te beseffen, te kennen, opdat u het punt van uitgang bij uw streven redelijk kunt beheersen. Slechts waar dit punt van uitgang redelijk beheerst is, kan de verdere ontwikkeling voor het Ik eveneens beheersbaar blijven.

Vraag: Enerzijds pleit u voor objectiviteit, anderzijds voor een meer emotioneel beleven. Is dat niet tegenstrijdig?

Antwoord: Een objectiviteit is nimmer geheel bereikbaar, zeker niet ten aanzien van het geestelijke dat nu eenmaal niet mentaal of redelijk kenbaar en omschrijfbaar is. De emotie is noodzakelijk, om tot een bepaling van eigen standpunt te komen en dit is zeer zeker weer noodzakelijk, indien men tot een bruikbare, objectieve waardering van de werkelijkheid wil komen. Vergeet niet dat emotie een vorm van erkennen inhoudt, zo goed als waardering. De emotie maakt het de mens vaak voor het eerst mogelijk iets te erkennen dat buiten het gebied van het mentaal en redelijk besepte en omgrensde kan bestaan. Zelfs intuïtie en inspiratie omvatten gevoelswaarden die buiten het redelijke uitgaan, zelfs wanneer het resultaat later in de redelijke sfeer kenbaar en ontleedbaar wordt. De zaak ligt dus nogal eenvoudig. Het begrip emotie betekent voor mij: elke gevoelservaring die niet verstandelijk is, maar meer dan alleen lichamelijke factoren omvat. Pijn voelt men lichamenlijk; zodra die pijn echter met een begrip wordt geassocieerd dat nog geen lichamenlijk werkelijkheid is of niet meer lichamenlijk werkelijk is, zal een emotie ontstaan, waardoor een andere waardering en beleving van de pijn ontstaat. Het resultaat is echter weer als feit afleesbaar.

Indien een weide voor mij sereniteit uitademt, zo is dit geen feit, maar een interpretatie. Mijn waardering voor die weide is dus in wezen emotioneel. Hierdoor kan echter mijn beleven en gebruiken van de weide mede worden bepaald. Slechts indien ik ook met deze gevoelens rekening houd, zal ik de werkelijke betekenis van de weide voor mij en mogelijk voor anderen geheel kunnen beseffen. De fout die men in uw dagen te vaak maakt, is dat men meent objectief te zijn, wanneer men alleen met de feiten rekening houdt en niet met de reacties die zij opwekken. Maak dus niet de fout een term als emotie te vertalen in termen van vuistgevechten en tweepersoonsbedden. Ook daarbij kan emotie een rol spelen dat is duidelijk, maar het begrip emotie omvat alle elementen van het leven, waarbij het Ik zich persoonlijk oriënteert. Een persoonlijke oriëntatie is noodzakelijk, indien men tot een objectief beeld van iets wil geraken. De emotie zal hierbij vele niet redelijk besepte, maar wel bestaande aspecten kenbaar maken. Lichamenlijke opwindning is dus lang niet altijd ook emotie in de geestelijke zin van het woord.

Houdt bij uw interpretatie van hetgeen ik stel, hiermede rekening. Anders zou u grote fouten kunnen maken.

Na dit intermezzo nog enkele eenvoudige leefregels.

Zoek nooit de wereld te veranderen, maar zoek bewust naar de mogelijkheid om in de wereld zo goed en juist mogelijk jezelf te zijn en te uiten. Hij die tracht de wereld te veranderen, zal niet meer juist beseffen wat hijzelf in wezen is en kan, en zo hetgeen hij voor de wereld betekent zowel als in hetgeen hij omtrent zichzelf beseft, fouten maken en feitelijk steeds ver achter blijven bij zijn bedoelingen.

Niet oordelen is een vorm van wijsheid, men kan slechts over zichzelf oordelen in een bepaald geval. Indien ik als hypothese stel wat een ander zou moeten doen in een dergelijk geval, zal de reactie die men zelf ten aanzien van de ander heeft, onjuist zijn. Het heeft daarom geen zin te oordelen over de feiten, zoals dezen zogenaamde objectief buiten het Ik bestaan, maar zal men slechts werkelijk kunnen oordelen over de relatie die tussen het Ik en de feiten bestaat. Dit is een oordeel over het Ik en de mogelijkheden daarvan, niet over de waarde van de feiten.

Ik heb dan nog een raad voor u. Leer geloven. Geloven is in feite een kwestie van imaginatie, van voorstellingsvermogen, maar het voorstellingsvermogen van de mens kan in zeer vele gevallen voor hemzelf een bruikbare aanvulling vormen, waar zijn kenvermogen niet voldoende is. Het geloof is echter nimmer een onverraderlijke zekerheid. Het is, ook voor de mens, in wezen, eerder een werkhypothese die zichzelf in de feiten, voor het Ik als juist en bruikbaar bewijzen kan. Wanneer een dergelijk geloof gebed, incantaties etcetera met zich brengt, of bepaalde leefregels stelt, geldt: houdt u daaraan strikt, zolang voor u innerlijk hierdoor een erkenning van harmonie mogelijk blijft - een gevoel dat het goed is dus - terwijl ten aanzien van de buitenwereld als gevolg daarvan geen grotere conflicten door het Ik worden opgeroepen.

Wees altijd geheel eerlijk tegenover jezelf, maar beperk je eerlijkheid tegenover de buitenwereld tot het werkelijk noodzakelijke, zonder ooit naar de leugen te grijpen als vervangingsmiddel voor de waarheid. Dit klinkt misschien wat hypocriet voor iemand die geestelijke wijsheid tracht te brengen. Maar de waarheid die men in zichzelf erkent en wat men omtrent zichzelf erkent, kan men wel wegmoffelen, maar voor zich niet ongedaan maken of veranderen. Men zal er dus goed aan doen, alles wat men omtrent zichzelf erkent, ook ruitelijk aan zichzelf toe te geven. Dit is het beeld, waarmee jezelf moet leven, de werkelijkheid van kunnen, leven, eigenschappen, waarmee je rekening moet houden bij alles wat je doet.

De waarheid omtrent jezelf, zoals anderen die menen te kennen, kan wel eens sterk van dit innerlijk beeld verschillen. Zoals de waarheden die ik ten aanzien van anderen meen te erkennen, in vele gevallen niet zullen stroken met hetgeen zij in hun verborgenste wezen als waar erkennen. Daarom heeft het weinig zin, hetgeen men als waar erkent omtrent zich en anderen, voortdurend in de wereld te etaleren. Men kan zich hierbij beter beperken tot datgene wat onvermijdelijk of noodzakelijk is geworden. Men zal echter nimmer een leugen omtrent eigen Ik aan anderen mogen voorleggen, omdat men dan geneigd is deze ook zelf als maatstaf te nemen, bij anderen valse verwachtingen wekt en zo een relatie met de buitenwereld opbouwt op een verkeerde basis, zo een mislukken van het bewust nagestreefde bijna onvermijdelijk makende - zeker op langere termijn. Bovendien brengt de leugen altijd uiteindelijke disharmonieën tot stand die zowel voor het ego als voor anderen een onnodige verspilling van krachten betekenen.

Misschien zal na dit alles een weergave van enkele geestelijke oefeningen nuttig zijn. Daartoe is het nodig dat men weet dat de eigen geest alleen zover getraind kan worden, als men deze geest zelve kent en beseft. Voor u aan geestelijke oefeningen begint dient u zich af te vragen wat voor u de eigen geest is, wat zij kan, wat haar eigenschappen zijn. Hetgeen u stelt, zal wel niet geheel juist zijn, maar vormt een voor uw wezen harmonisch punt van uitgang. Oefen uw geest vervolgens door bij uw streven en de oefeningen die u kiest, de nadruk te leggen op het in verschijning treden van de eigenschappen die u in het bijzonder aan uw geest hebt toegeschreven. Dit zou bijvoorbeeld telepathisch vermogen kunnen zijn, het aanvoelen en

kunnen uitstralen van kracht enzovoort. Tracht een van deze dingen aan te voelen en te beleven. Tracht hiermede te werken. U kunt op deze wijze een verbinding tot stand brengen tussen het redelijk beeld van de geest dat u zich vormt, en de werkelijkheid van de geest. Blijkt dergelijke training resultaat te hebben op een bepaald terrein, breidt dan de proeven enzovoort uit tot de gave geheel beantwoord aan uw voorstellingen daarvan. Constater falen en slagen en herzie aan de hand daarvan het beeld dat u zich van de geest hebt gemaakt. Op deze wijze kunt u de geestelijke werkelijkheid van uw wezen benaderen aan de hand van stoffelijk waarneembare proeven en waarden.

Ga bij dit alles nimmer zonder meer uit van hetgeen een ander gelooft of als waarheid poneert. Wanneer iets werkelijk belangrijk is voor je, moet je eerst trachten het innerlijk - emotioneel - als waarheid te erkennen en zoeken naar de wijze, waarop het mentaal redelijk aanvaardbaar wordt voor u. Eerst dan kun je er mee werken en ontkom je aan zelfmisleiding. Indien u contact zoekt met de geest, bijvoorbeeld door de hulp van geesten, engelen, God enzovoort in te roepen, moet u zich realiseren dat de uitwerking altijd een versterkte en meer feitelijke versie vormt van de voorstellingen die er toe voerden dat u het contact zocht, dit natuurlijk, wanneer een werkelijke harmonie of contact tot stand zou komen.

Hoe hoger u een geest inschat, hoe groter de afstand tussen die geest en uzelf zal zijn, wanneer eenmaal contact bereikt wordt. Dit betekent een grote afstand tussen uw verlangen en hetgeen een dergelijke geest daarvan beseft. Ga daarom steeds uit van een contact dat gebaseerd is op een zo groot mogelijke gelijkheid en harmonie tussen u en de geest. Zoek altijd naar de punten die u verbinden met de geest en de waarden die u met de geest gemeen meent te hebben. Let niet te veel op de verschillen. U zult ontdekken dat het volgen van deze raad niet slechts het contact met de geest vereenvoudigt, maar ook duidelijker maakt wat een geest kan, wil en doet. Hierdoor wordt de geest met haar mogelijkheden en werkingen voor u meer werkelijk, terwijl vermeden wordt dat u de geest ziet als een soort deus ex machina die ingrijpt in uw leven. Je kunt dan beseffen dat de geest in feite voor u iemand is die u een handje helpt op hetzelfde niveau, waarop je zelf actief bent.

Elke uitdrukking van geestelijke waarden en waarheden is à priori onjuist door haar onvolledigheid, zowel als door de nadruk die de mens pleegt te leggen, maar die lang niet altijd ook feitelijk aanwezig is. Beschouw daarom geen enkele stelling, zelfs niet de innerlijke erkenningen in de door u gevonden formulering, als geheel en onveranderlijk juist. Werk met hetgeen u hebt en probeer er mede te bereiken. Pas uw omschrijvingen en stellingen steeds weer aan de feiten aan. Beseft dat het kenbare resultaat het enige voor u controleerbare kenteken van een juiste reactie of een juist besef kan vormen.

Loop nooit te ver op de feiten vooruit. Want ook dit is een fout die vaak gemaakt wordt. Indien u vandaag reeds tracht te reageren op en te werken met omstandigheden die in het volgende jaar zullen bestaan, zult u bijna zeker een deel van uw krachten verspillen, een verkeerde voorstelling van wereld en mogelijkheden opbouwen, waardoor erkenning van de waarheid, zoals die morgen voor u een feit wordt, moeilijker wordt.

Het gehele proces van geestelijke ontplooiing is voor de mens kennelijk allereerst een kwestie van juist leven. Wat juist leven is, kan voor elke mens verschillen. Algemene normen voor een "juist" leven vanuit geestelijk standpunt bestaan dan ook niet. Indien je tracht regels te geven, loop je altijd weer vast in de te grote diversiteit die er in menselijke waarden en mogelijkheden bestaat. Gelukkig zijn er echter enkele grondwaarden die, al voeren zij tot een te algemene en vage formulering, voor bijna alle mensen gelijk zijn. Indien ik u dus enkele regels en voorbeelden geef in de hoop dat u daarmee iets zult kunnen bereiken, zo moogt u niet menen dat dit nu het enig juiste recept is. Ik geef slechts zeer algemeen een richting aan. Ik geef voorbeelden die voor mij geheel juist zijn, maar voor u tot op zekere hoogte eveneens voorstelbaar en misschien zelfs juist kunnen zijn. Dit geldt ook voor de volgende aanwijzingen die een geestelijke training kunnen bevorderen volgens mij.

Erken elke dag wat je volgens eigen denken goed hebt gedaan, ga daarna na wat je aan fouten hebt gemaakt volgens eigen besef. Tracht elke dag op grond van deze gegevens tot een conclusie omtrent jezelf te komen aan de hand van deze ontleding.

Stel u daarna in op die krachten en beelden die voor u Licht betekenen. Kies een beeld uit, stel u daarop in. Tracht eens een voorstelling te vinden, waardoor dergelijke normaal eerder als gevoelens besefte waarden kunnen worden uitgedrukt - bijvoorbeeld het opgaan van de zon. Wanneer dit "Licht" voor u een beleving wordt, moet u hetgeen u registreerde nog eens bezien, zo opnieuw alle goede en verkeerde daden van de dag beziende. U zult zien dat in uw waardering verschuivingen op gaan treden. Na enige oefening zal men deze verschuivingen zonder meer kunnen omschrijven. Deze verschuivingen nu geven aan dat een zekere oriëntatie op geestelijk gebied - bewustwording - plaats vindt. Uw instelling wijzigt zich zo en u komt tot een andere wijze van handelen en beleven die voor u past, zelfs al kunt u deze veranderingen niet altijd rationeel verantwoorden.

Bij het waarderen van eigen gedachten zal men nogal eens moeilijkheden ontmoeten. Stel daarom: wanneer een gedachte begint met "Ik" of de nadruk legt op "mijn", "van mij" en dergelijke, zal zij als waarde voor geestelijke bewustwording niet zonder meer bruikbaar zijn. Alle geestelijk streven dat in deze termen wordt uitgedrukt, zal nogmaals moeten worden nagegaan op zijn werkelijke betekenis en waarde. Geestelijke betekenis hebben vooral die denkbeelden, waarin de termen "ik doe", "ik bezit", "ik heb recht", enzovoort ontbreken. Tracht dergelijke gedachten uit de gehele gedachtengang te isoleren. Wat overblijft is over algemeen een omschrijving of vaststelling die u in het begin niet geheel bevredigt, maar toch voor u juist is, daar het je instellen op een dergelijke formulering een zekere resonans met het totale Ik tot stand brengt.

Tracht de zo gevonden begrippen, woorden, beelden, in uzelf zodanig te rangschikken dat een gevoel van geladenheid, spanning - en in enkele gevallen zelfs een gevoel van opluchting - wordt ervaren. Het gaat dus om het bereiken van een emotionele verandering in uw toestand. Treedt de verandering op, tracht dan de essentiële waarde daarvan te voelen, zonder haar echter te omschrijven.

Er ontstaat dan soms een voorstelling, waarvan u het gevoel hebt dat zij juist is. Deze moet u dan omschrijven. Doe dit kort. Elke omschrijving die meer dan 10 woorden omvat, deugt niet, zij is reeds te complex. Zo leert u, zij het vaag, maar voor u juist en zelfs een beheerst wekken van innerlijke toestanden mogelijk makende wijze te formuleren wat er in u kan bestaan en leven. Hierbij speelt het gehele Ik een rol en niet slechts de stof en haar besef, zodat het de geest eenvoudiger zal worden gegeven zich in uw kenvermogen uit te drukken, u in haar krachten te doen delen en haar erkende noodzaken duidelijk te maken.

Indien u uitgaat van de mogelijkheid met krachten te werken - dit kan zelfs bidden zijn - zo moet u trachten te beseffen wat u werkelijk verlangt. Omschrijf nauwkeurig uw wens. Na actie, bezwering, bede enzovoort moet u trachten te beseffen dat het gestelde in en rond u tot onontkoombaar deel van de werkelijkheid is geworden. Vraag u af wat u dan voelt. Wees eerlijk hierbij. Dit maakt een juister besef van de relatie tussen uiterlijk stoffelijke waarden en innerlijke waarden, maar ook tussen kosmos en de gekende wereld mogelijk.

Voor de geest betekent het voorgaande dat zij een mogelijkheid vindt om op meer bewust vlak en intenser in gevoel deel te hebben aan uw leven. Dit is belangrijk en draagt onder meer bij tot het vinden van een evenwichtiger en gezonder wijze van leven en werken.

Ten laatste, houdt u niet bezig met vragen over later, het leven na de dood enzovoort. Dergelijke dagdromen kunnen zeer verlokkelijk zijn, maar zijn een spel, niet meer. Wil men door training, het geestelijk besef en aanpassing aan de werkelijkheid vergroten, dan zal men steeds uit moeten gaan van wat is wat men zeker weet, of als zekerheid gevoelt. Dit is de kern die redelijk omschreven dient te worden. Voeg eerst na de omschrijving - die besef betekent - de emotie toe aan uw werken enzovoort. Laat dan ook vrije associates ontstaan. Het zo ontstane woord of

beeld hoeft dus niet met het oorspronkelijke beeld samen te gaan of mooi en hoog-geestelijk te zijn.

De associatie is dan voor u de omschrijving van uw werkelijke verhouding tot de werkelijkheid, de werkelijke waarde van uw gevoelens en kan zo het beginpunt vormen van een voor u juiste wijze van handelen, denken, geestelijk werken. Het onderbewustzijn dat alleen conditionerend optrad bij uw denken, krijgt nu gestalte en kan zo bijdragen tot een nog harmonischer en geestelijk ook meer vruchtbaar werken en streven. Het hoeft geen uitvoerige verdere verklaringen: de gehele persoonlijkheid komt meer tot uiting en de algehele bewustwording wordt hierdoor dus ook bevorderd.

Zeggen de in u rijzende beelden bijvoorbeeld dat u kracht hebt, handel dan eens alsof het waar zou zijn. De ervaring leert u dergelijke dromen en beelden te ontleden in feiten en vormen van zelfbedrog die als aankleding van de feiten of rationalisatie van het onaanvaardbaar schijnende kunnen worden beschouwd.

Wanneer u dit alles eens doet - en het is heus niet nodig dat u dit alles nu opeens tegelijkertijd tracht te doen -, zo hebt u de mogelijkheid uzelf een scholing te ontwerpen die tot een geestelijke ontplooiing voert en zelfs de geestelijke werelden dichter bij u brengt. U hebt dan geleerd enerzijds menselijk en redelijk te blijven reageren en denken, terwijl u aan de andere zijde de begrenzingen van het redelijke leert overschrijden. U kunt dan middels emoties en gevoelens de grenzen van het redelijke overschrijden, zonder van uw wereld vervreemd te worden, daar u de resultaten steeds weer redelijk weet vast te leggen en zoveel van het erkende terug weet te brengen tot termen van de stoffelijke werelden, zodat u ook bewust daarmee kunt werken en iets bereiken.

Misschien noemt u alles wat ik u heb gegeven niet leefregels. Maar wetten en regels die u zeggen, hoé in de stof te leven en de handelen, kunt u overal bij de vleet vinden. Indien ik een leefregel moet geven, zo lijkt mij de eenvoudigste en meest juiste steeds weer de volgende:

Tracht nooit jezelf te bedriegen dat doen anderen wel voor je. Tracht nooit zo goed te zijn als anderen schijnen te menen dat je moest zijn; zij zijn zelf ook veel slechter. Tracht nooit wijzer te zijn dan degenen die zich wijzen noemen, maar tracht wel te begrijpen waarop hun wijsheid berust. U zult dan in de meeste gevallen wijzer zijn dan de wijzen. Richt u nooit alleen op stellingen, op theorieën, maar ga steeds uit van stellingen en theorieën plus de ondersteunende feiten. Wie alleen van feiten uitgaat, zal zich vaak kunnen bedriegen omtrent de oorzaken; wie alleen van theorieën uitgaat, veronderstelt maar al te vaak mogelijkheden die feitelijk niet bestaan. Beide gezamenlijk bezien, zal men niet alleen bijvoorbeeld oorzaak en gevolg leren kennen, maar zal men ook leren beseffen wat men zelf daarmee kan doen.

En nog een raad: Luister naar hen die prediken, slechts om uw eigen gedachten te verrijken, nimmer om een waarheid te vernemen. Want wie de prediking van anderen als waarheid aanvaardt, zal over het algemeen in zich onwaar worden ten aanzien van zijn ware Ik.

En als u het daarmee niet kunt doen, weet ik het niet meer. Indien u commentaar hebt, kunt u dit nu gaan geven..... Niemand?

Ergens denkt hier iemand "god zij dank". Maar ook ik wil u hiervoor danken, daar ik dan wel aan kan nemen dat mijn betoog voor u duidelijk en waarschijnlijk en zelfs aanvaardbaar is geweest. Ik wens u allen een aangename pauze. Maar ook hier wil ik u wijzen op een kleine regel. Wanneer u zich in die pauze tegenover anderen precies zo gedraagt, als u zou wensen dat anderen dit tegenover u zouden doen, zal er misschien enige verwarring ontstaan. Maar u zult zeker een leerzame, aangename en prettige pauze hebben doorgemaakt, wanneer mijn collega uw aandacht weer vraagt. Indien u zich echter afsluit voor, en isoleert van anderen, zal uw pauze voor u geen rustpoos vormen, maar eerder een leegte die rusteloosheid veroorzaakt. Dankt u ook daar eens aan. En nu wens ik u al het goede tot een volgende keer, daar ik hoop nog meerdere malen het genoegen te hebben voor u een woordje te mogen zeggen.

WERKELIJKHEIDSZIN

Goedenavond, vrienden.

Misschien weet u ook voor mij een onderwerp, waarover u graag iets zou horen?

Voorstel: Bepaalt u dit liever zelf.

Spreeker: Dat is een antwoord dat je vaak krijgt in dergelijke situaties. Maar ik weet misschien wel iets. Het onderwerp is misschien niet uitdrukkelijk esoterisch en misschien zelfs wat actueel, maar daartegen hebt u hopelijk geen bezwaar. Ik zou dan eens wat willen zeggen over

WERKELIJKHEIDSZIN

De werkelijkheid waarin je leeft, is een zeer complex geheel. Men ziet alles ook steeds weer anders. Wanneer de een beweert dat iets links ligt, is er altijd wel een ander die vertelt dat het juist rechts, onder, of boven ligt. Neemt men meer personen, dan zal ook elke tussenliggende mogelijkheid genoemd worden. Het is dus wel erg moeilijk in de wereld op grond van eigen denken en vooral middels het oordeel van anderen iets te bepalen. In het geestelijk werk blijkt de verwarring nog groter te zijn. Een ieder gebruikt zijn eigen lievelingstermen - meestal vreemde woorden, ontleend aan wetenschap of onbekende talen. Men hanteert verschillende begrippen en laat zich voorstaan op de juistheid van het eigen begrip. De een zal u spreken over de hemelse zaligheid, de ander over Nirwana of het hiernamaals. Waar de een het heeft over de misleidingen van de duivel, spreekt een ander van Maya.

Wat een veelheid van termen en stellingen betekent die ik in deze korte tijd zelfs niet bij benadering zou kunnen aanduiden. Het is natuurlijk wel prettig dat je zoveel keus hebt. Maar wanneer je geïnteresseerd bent in de waarheid - en dat is er voor het geheel van de stellingen toch altijd maar één, daar de kosmos maar op één wijze geheel juist kan worden uitgedrukt - vraag je je toch wel eens af wat je tegen die diversiteit van stellingen kunt inzetten om de zaken, waarom het gaat, te kunnen vinden.

Wil je de werkelijke betekenis en waarde van al die verschillende stellingen en systemen vinden, dan zul je eerst alle vreemde termen eens om moeten gaan zetten in een en dezelfde taal. Je zult als het ware eerst alle verschillende waarden onder de zelfde noemer moeten brengen. Het is belangrijk dat wij ook letten op hetgeen men bedoelt. Wanneer de een zegt "naastenliefde", terwijl de ander spreekt over "medegevoel", is het van belang na te gaan wat men met deze woorden in feite wil uitdrukken. Vreemd genoeg blijkt dan dat men meestal het zelfde bedoelt. De kleine verschillen zijn tegenover de hoofdwaarden zo onbelangrijk dat men ze voorlopig best eens kan verwaarlozen.

Het vreemde van de zaak is dat wij in schijnbaar met elkander zeer strijdige leringen op godsdienstig, esoterisch gebied altijd weer geconfronteerd worden met termen die met elkander strijdig lijken te zijn. Vergeten wij voor een ogenblik dat elke richting haar eigen formuleringen als de enig juiste pleegt voor te stellen en gaan wij de werkelijke bedoelingen en inhoud na, dan vinden wij tot onze verbazing steeds weer dat de kern gelijk is en in wezen het verschil niet ligt in de geestelijke inhoud, maar in de gezagskwestie en de neiging zich voor beter dan anderen te houden.

Werkelijkheidszin zal daarom in de eerste plaats voor ons betekenen dat wij alle dingen tot een zo groot mogelijke eenvoud moeten herleiden en daarbij in de eerste plaats moeten zien naar de waarden die zij gemeen hebben. Verder moeten wij ons steeds voor ogen stellen dat er maar één enkele alomvattende waarheid kan bestaan. Wanneer vijf mensen daarover verschillende meningen verkondigen, is het dus wel zeker dat zij allen ergens ook ongelijk zullen hebben. Twee waarheden die met elkander strijdig zijn en toch betrekking hebben op het zelfde, zijn mijn inziens niet denkbaar. Wij moeten dus aannemen dat degenen die zich in tegengestelde zin over een en het zelfde uitspreken, alleen ten dele gelijk hebben. Wat mij betreft, wanneer ik geconfronteerd word met strijdige standpunten, neem ik voorlopig maar aan dat de waarheid in het midden zal liggen. Ik toets dan alle mij bekende feiten aan het zo gevonden standpunt en

kan van daaruit meestal zoveel van de werkelijkheid leren zien dat ik mijn houding daartegenover kan bepalen. U zult zeggen dat dit voor het geestelijk leven niet zo erg belangrijk schijnt te zijn. U hebt misschien gelijk, al denk ik zelf daarover enigzins anders. Maar laat ons dan een ander beeld nemen.

Er is in Nederland een meneer die beweert dat longkanker alleen of hoofdzakelijk wordt veroorzaakt door het roken van sigaretten. Zijn betoog zit werkelijk heel aardig in elkaar. Maar je kunt aan de andere kant met de statistieken in de hand bewijzen dat, terwijl het roken, zeker van sigaretten, sterk afneemt, het optreden van longkanker zich verder uitbreidt en niet, zoals volgens de stelling zou kunnen worden verwacht, tot stilstand komt, of zelfs iets gaat teruglopen. Nu zijn er ook mensen die - al krijgen die niet zoveel steun als hun tegenstanders - beweren dat het toenemen van de longkanker het gevolg is van een sterke toename van de algemene luchtverontreiniging. In ieder geval is het opvallend dat het aantal gevallen van longkanker in gebieden met grote luchtverontreinigingen hoger ligt dan in andere plaatsen. Je zou nu kunnen zeggen: deze tweede groep heeft gelijk, dus rook maar rustig raak.

De juiste reactie zou mijn inziens echter weer ergens in het midden moeten liggen. Ik zou als volgt redeneren. De grote luchtverontreiniging die in deze dagen overal toeneemt, draagt er toe bij dat de kans dat longkanker op zal treden bij de voor kanker vatbare typen, steeds groter zal worden. Wanneer dergelijk mensen dan nog veel gaan roken ook, vergroten zij de verontreiniging van de lucht die zij inademen, zodanig dat hierdoor voor hen het gevaar sterk zal toenemen. Het roken van sigaretten is niet de enige of zelfs directe oorzaak van het optreden van de longkanker, maar het is wel de enige factor die hiermede in verband staat, welke door de mens zelf beheerst kan worden en gecontroleerd kan worden, terwijl het de eenling zeker niet mogelijk is de algehele verontreiniging van de atmosfeer te controleren, laat staan te beheersen.

Middels een dergelijke redenering komt men dicht bij de werkelijkheid, zonder daardoor zijn praktische mogelijkheden te beperken, of mogelijkheden over het hoofd te zien. En dat is al heel wat. Standpunten zijn belangrijk, omdat zij een mogelijkheid tot oriëntatie scheppen, niet omdat zij noodzakelijkerwijze juist zijn. Er zijn mensen die beweren dat Nederland een democratie is. Anderen beweren dat het een regentendictatuur is. Mogelijk hebben beide partijen gelijk. Uw land is een democratie, daar een ieder het recht heeft te zeggen wat hij juist acht en aan mistoestanden iets mag doen, zolang hij dit maar binnen het kader van het algemeen aanvaarde doet. Aan de andere kant kun je tot de overheid vaak zo hard schreeuwen, als je wilt - en krijg je vaak van de betrokken instanties zelfs een vriendelijk en begrijpend knikje - zonder dat men verder rekening houdt met hetgeen u zegt. Men luistert wel, maar doet steeds weer, desnoods tegen de zin van een meerderheid in wat men zelf voor goed houdt; in deze zin is uw land in vele opzichten toch wel een dictatuur. Werkelijkheid vind ik eerst, wanneer ik niet stel: Nederland is een democratie, een regentenregering, een dictatuur, maar tracht te bepalen wat het voor een wereld is. Dan zal men moeten constateren dat Nederland een land is, waarin het bereiken van iets tegen de instanties in, een veel grotere inspanning vergt dan redelijkerwijze in een democratie verwacht zou mogen worden. Ik sta dan met deze constatering niet alleen dicht bij de werkelijkheid, maar ik heb tevens een conclusie getrokken die mij mijn eigen gedrag helpt aanpassen aan de feiten.

Wanneer een dergelijke benadering mogelijk onaanvaardbaar is, wanneer het om de feiten van de wereld gaat, zal men een dergelijke benadering ook mogen gebruiken, wanneer het gaat om minder concreet en in feiten vastlegbare waarden als bijvoorbeeld moraal, esoterie en dergelijke. Er zijn mensen die beweren dat het monogame huwelijk onscheidbaar moet blijven voortbestaan met vele kwalitatieve bepalingen, daarbij omtrent trouw, gezag en zelfs pillen. Degenen die het monogame huwelijk om welke redenen dan ook als de enige juiste oplossing voorstellen, hebben wel gelijk. In de moderne maatschappij is het monogame huwelijk een maatschappelijke en economische noodzaak. Een moslim mag feitelijk vier vrouwen hebben. De heren hier aanwezig hebben zoiets waarschijnlijk nooit geprobeerd. Ik kan u echter verzekeren dat zelfs een vroom muzelman het moeilijk zal vinden meer dan één vrouw - met respect voor de rechten van die vrouwen in het huwelijk - te onderhouden. Gezien de trend ten aanzien van arbeid,

arbeidsbeloning en afhankelijkheid van de maatschappij is het ook voor de moslim in feite niet meer goed en verantwoord mogelijk een polygaam huwelijksleven te voeren.

Met andere woorden: er is voor de stelling dat het monogame huwelijk de enige juiste weg is, veel te zeggen, zelfs op andere dan zuiver religieuze gronden. Toch zijn er mensen die de zaak anders zien. Zij prediken juist de vrije liefde. Zij redeneren: je moet het zelf maar weten, niemand heeft er iets mee te maken, hoe jij de liefde zoekt en beleeft, het is jouw persoonlijk, jouw particuliere leven en daar hebben anderen zich maar buiten te houden. Ook deze mensen hebben mijn inziens gelijk, wanneer zij de term vrije liefde niet alleen beschouwen als een vrijbrief om van alles en een ieder naar eigen believen gebruik en misbruik te maken. Ik meen dat, evenals in het huwelijk, begrippen als kameraadschap en liefde een zeer grote rol dienen te spelen. Volg ik deze mensen in de praktijk en de theorie, dan kan ik met evenveel recht stellen dat het monogame huwelijk enzovoort in deze tijd toch wel een beetje passé is.

Er zijn natuurlijk hier mensen die zich op het ogenblik rot zitten te ergeren, ja, te ergeren, maar werkelijkheidszin zou er toe moeten bijdragen dat men deze ergernis voor een ogenblik terzijde stelt om te concluderen dat de monogame waarden, zoals die vaak nog gepredikt worden door deze aan het oude gebonden mensen steeds zelfdzamer worden. Waar een werkelijk monogame verhouding ontstaat, ontdekken wij dat deze niet in de eerste plaats meer afhankelijk is van de zogenaamde publieke moraal en het drijven van de zedemeesters, maar van een menselijke eigenschap, waarbij een bestaande liefde in vele gevallen tot een gewilde, ja, niet te vermijden monogamie uitgroeit.

Wil men een oordeel vormen over deze materie, dan zal men al het voorgaande mede moeten bezien. Je zou dan kunnen stellen: noodzakelijk voor de huidige maatschappij is het voortbestaan van de gezinsverhouding. Toch zal men als mens, gezien de spanningen die uit deze en andere opgelegde verplichtingen voortkomen, een zekere vrijheid ook op dit terrein moeten billijken. Als mens hebben strijdvrage over monogamie contra andere vormen van samenleving en contact in feite weinig te zeggen, zolang men zich bij de binding van mens tot mens blijft baseren op werkelijke genegenheid.

Nu kan men stellen dat men het zelf anders ziet. Dat is uw recht. U kunt stellen dat dit moreel niet aanvaardbaar is, daar het te veel wegen open laat voor misbruiken. Mijn antwoord is echter dat de vrome moraal en de wettelijke monogamie, misbruiken evenmin hebben kunnen doen verdwijnen, terwijl gezien vanuit een menselijk standpunt en rekening houdende met de nu bestaande ontwikkelingen een grotere vrijheid van beschouwing noodzakelijk is. Dit erkennen is een blijk van werkelijkheidszin. Zoals het van werkelijkheidszin getuigt, wanneer men stelt dat men minder de mensen zou moeten bevelen hoe te leven, maar hen zou moeten leren beter te beseffen wat leven is.

Of nu een cabaretier zingt over vader die op stap gaat, of predikende celibatairen zalvend preken over de uitverkorenheid van het huwelijk en het superieure van het celibaat, je hoeft je daarvan niet al te veel aan te trekken, wanneer de feiten anders lijken te liggen. En die feiten bewijzen onder meer dat vele priesters hun celibaat als een zware, te zware last ervaren, zodat zij ofwel in gedachten en praktijk zondigen, dan wel eerlijker zijn en hun roeping opgaven om terug te kunnen keren tot wat voor hen een normaal leven is. Dan helpen alle praatjes over de genade van de priesterwijding enzovoort niet. Dan moet je in de eerste plaats erkennen dat een priester een man is dat een nonnetje een vrouw is. Wat betekent dat zowel hun leven als denken hierdoor beïnvloed zal zijn, terwijl de biologische tendenzen van hun geslacht wel degelijk invloed hebben op hun daden en zelfs handelingen en verklaringen. Zodra je tracht de werkelijkheid te vergeten, het feit dat een priester in de eerste plaats een man is en pas in de vorm van een man mogelijk een gewijde of geroepene, terzijde schuift, kom je altijd weer verkeerd uit.

Esoterische scholen tonen vaak hetzelfde euvel. Zij vergeten te veel de bekende feiten Zo is er een discipline, waarbij men onder meer de opdracht krijgt om voor een spiegel te gaan zitten. Je steekt daarnaast een kaars aan, "reinigt" de atmosfeer, stelt je zelf in en wanneer je dan lang genoeg blijft staren, komt er een ogenblik dat je visioenen krijgt. Dit wordt dan beschouwd als een vorm van zelfopenbaring en geestelijke verlichting. Maar ik vraag mij af, of dit nu werkelijk

van geestelijke betekenis en oorsprong kan zijn, wanneer wij weten dat optische vermoeidheid een rol speelt bij onder meer hypnose, terwijl steeds meer duidelijk wordt dat door optische vermoeidheid, beïnvloeding middels licht en schaduw enzovoort stemmingen en zelfs waanbeelden kunnen worden opgeroepen. Het is duidelijk dat de gegeven opdracht voeren kan tot bepaalde voorstellingen en illusies. Maar gezien de feiten staat de geestelijke oorsprong daarvan niet vast en kan zelfbedrog waarschijnlijk een grotere rol worden toegeschreven dan "geestelijk ontwaken".

Toch moeten wij toegeven dat zelfkennis belangrijk is en dat de zo opgeroepen beelden daartoe zouden kunnen bijdragen. Dan moet echter het resultaat van de oefening niet als een soort openbaring worden beschouwd, maar als een aanwijzing omtrent de innerlijke toestand. Indien ik echter meer omtrent mijzelf zou willen weten, zou ik zeker niet in een spiegel gaan staren. Ik zou zien, hoe de mensen rond mij mij zien, ik zou trachten hen te begrijpen juist in hun oordeel over mij. Ik zou proberen de betekenis die ik voor anderen in feite heb, te beseffen. Daarmede kom ik veel dichterbij een reëel beeld van mijzelf. Kortom, ik prefereer het mij te spiegelen in de wereld, omdat haar antwoorden niet zo gemakkelijk vervalst kunnen worden als de weerkaatsingen van een eenzijdig belichte spiegel in het halfduister.

In dit geval zou volgens mij werkelijkheidsinzicht stellen dat ik tot een betere kennis van mijn werkelijke wezen en zelfs mijn innerlijk wezen kan geraken, wanneer ik eenvoudig tracht voortdurend te beseffen wat ik in de ogen van anderen ben. Wanneer ik daarbij dan verder rekening houd met hetgeen ik weet omtrent mij zelf, zal ik een basis vinden, van waaruit ik de hogere fasen van bewust-zijn en leven verder kan zoeken zonder het gevaar dat ik mijzelf hypnotiseer tot een wezen dat zichzelf niet meer is of kent.

Er zijn zovele voorbeelden te geven van een te weinig rekening houden met de werkelijkheid dat het mij bijna duizelig maakt, wanneer ik alleen maar naar al die mogelijkheden kijk. Daarom laat ik de voorbeelden maar even rusten en stel: paranormale krachten bestaan niet, want zij zijn niet wetenschappelijk vaststelbaar, daaraan is niets te doen. Je kunt het bestaan van paranormale krachten nu eenmaal niet geheel bevredigend bewijzen, dus bestaan zij niet. Aan de andere kant stel ik: er zijn mensen die vreemde vermogens bezitten en werkelijk mensen bijvoorbeeld genezen, zonder dat men precies kan zeggen hoe. Gezien deze onverklaarbare resultaten zou men kunnen zeggen dat het paranormale dus wél bestaan moet. Degenen die echter bijvoorbeeld genezen, verklaren dit allen op hun eigen wijze, de een werkt met "indian scouts", de ander met een geestelijke dokter of meester, weer anderen met persoonlijk magnetisme of Licht. Het is niet ondenkbaar dat zoiets bestaan kan. Maar er zijn weer anderen die de mensen aanblazen en toverwoorden spreken, of met je bidden en je genezen in de naam Gods. De werkwijzen en verklaringen verschillen, de resultaten echter niet.

Deze mensen bereiken dus wat. Dan heb ik ook geen recht zo maar te stellen dat dit alles alleen maar suggestie is of zelfbedrog. Er zijn resultaten. De enige conclusie die voor een mens die waarheid zoekt, zal moeten luiden: bepaalde werkingen zijn wetenschappelijk nog niet verklaarbaar, worden vaak op vele wijzen verklaard, zeer fantastisch zelfs, door degenen die er mee werken. Deze verklaringen zullen niet geheel juist zijn, maar de krachten zelf die bestaan. De feiten tellen altijd. De verklaringen enkel dan, wanneer zij bewezen kunnen worden, en herhaling van het feit mogelijk maken, en zelfs dan gelden zij slechts als voorlopig. Op deze wijze zal men eerder de waarheid vinden, dan middels stellingen en ontkenningen.

Ik wil hieraan een van mijn waarnemingen toevoegen. Een mens die ondanks de feiten weigert de werkelijkheid te aanvaarden en met die werkelijkheid te leven, is over het algemeen een mens die hoopt dat niemand ooit de waarheid omtrent zijn eigen leven en werken zal ontdekken en misschien zelfs de waarheid omtrent zichzelf voor zichzelf geheim tracht te houden. Er zijn vele mensen die wegvloeden voor de feiten, maar er zijn er nog meer die in wezen steeds weer vluchten voor zichzelf en de feiten die het eigen leven, streven en wezen betreffen. Indien je enige werkelijkheidszin wilt ontwikkelen, zul je er dus wel goed aan doen in de eerste plaats jezelf zó te scholen dat je niet meer wegvloopt voor jezelf en de waarheid omtrent jezelf.

Overigens is deze opgave veel moeilijker, dan u meent. Wanneer je voor het eerst jezelf ziet, zoals je werkelijk bent..... Ja, het is net een heel mooi verpakte mummie waar je de windsels afhaalt: wat er in zit valt tegen. Heb je eenmaal de moed, jezelf toe te geven dat je anders bent dan je je voordoet of zoudt willen zijn, bijvoorbeeld: "Ik ben een egoïst, al doe ik altijd weer erg altruïstisch", of "ik doe wel veel voor anderen, maar daarvoor verwacht ik erkenning en verering of zelfs meer materiële voordelen terug", dan sta je eindelijk eens in de wereld zonder illusies omtrent jezelf. Dan kun je de wereld veel eerder aanvaarden, zoals zij is. Je zult, toegevend wat je in feite bent, beter begrijpen wat je in de wereld doet. Maar nu worden ook de reacties van de wereld beter begrijpelijk, want je gaat beseffen dat die wereld ook niet zo dom is, als je dacht en wel degelijk iets weet of aanvoelt van je werkelijke persoon en bedoelingen.

De consequenties van zelfbedrog en het verbergen van de feiten omtrent het ego gaan veel verder dan men wel meent. Wanneer ik om het eens grof te zeggen, voortdurend de wereld belazer, zal ik ook vaak gedwongen worden, bedrog van anderen te dulden, ja, als werkelijkheid, waarheid, belangrijk te verdedigen. Want wanneer je anderen ontmaskert, bestaat het gevaar dat je mede het eigen Ik van zijn masker ontdoet. Indien je stellingen verkondigt die onjuist zijn, bestaat misschien nog wel de mogelijkheid een mens aan te vallen die zich eveneens met die stellingen bezig houdt, maar je kunt onmogelijk het geheel aanvallen. Je kunt bij wijze van spreken wel de encycliek van de paus aanvallen, maar je kunt niet zover gaan dat je het gezag van de paus zonder meer ontkent, wanneer je in dezelfde groep een plaats van gezag bekleedt, je zou immers je eigen plaats verliezen en je eigen mogelijkheid je inzichten door te zetten bij anderen schaden. De mens die zichzelf kent, zal in vele gevallen wel een juiste beslissing kunnen nemen. Hij verdedigt niet alles wat verkeerd is of wat goed is, maar beseft eenvoudig beter, waaraan hij toe is.

Hij beseft waarom het gevaarlijk is bepaalde dingen aan te vallen, hij ziet in dat, ondanks de vele bezwaren, bepaalde instellingen en denkwijzen beter niet bestreden kunnen worden, daar anders ook het ego te lijden zou krijgen. Zelfs een volkomen egocentrisch mens met werkelijkheidszin zal dus reeds beter en juistere handelen. Iemand die zich bewust is van zijn plaats in de wereld en de werkelijke betekenis daarvan - dus geestelijk meer bewust - zal het goede steeds weer doen, omdat het de enige mogelijkheid is om aan eigen Ik, roeping en erkenningen trouw te blijven. Je beseft meer omtrent alles wat zich zowel in eigen wezen als rond dit Ik afspeelt. Je bedriegt jezelf niet en handelt dus altijd in overeenstemming met de werkelijkheid.

Het resultaat is niet alleen een beter aangepast leven en denken, maar ook het niet meer lijden onder vele illusies. Vele mensen verbergen achter geloof, illusies en schijnargumenten de hogere waarden die zij toch wel in het bestaan vermoeden en beleven. Iemand die zich baseert op de werkelijkheid, zal dergelijke uitvluchten vermijden, maar daardoor ook bewust zijn van de vele krachten, werkingen, wezens die meer dan menselijk zijn en toch invloed hebben, zelfs in de menselijke wereld.

Denk niet dat ik de geest er nu met alle geweld bij wil slepen. Ik constateer alleen maar dat de werkelijkheid nu eenmaal verder reikt dan de vermogens van de mens, om werkelijkheid te kennen vanuit zijn stoffelijke wereld alleen. De mens kan veel. Hij kan bijvoorbeeld atoombommen maken. Maar sterren kan hij nog niet maken. Hij weet zelfs nog niet helemaal hoe sterren nu feitelijk werken en ontstaan. De mens kan kunstmatige cellen maken en misschien zelfs op de duur stukken kunstmatig weefsel, maar een mens maken kan hij niet. Ofschoon er mensen zijn die op die mogelijkheid rekenen. Een van hen zei: "de eerste androïde, - kunstmens - die wij maken, zal maar voor twee dingen bruikbaar zijn: ongeschoold arbeider of politiek leider".

Wat een leuke grap is, maar gelijktijdig toch iets uitdrukt: aan het menszijn is meer verbonden dan het bezitten van een menselijke vorm alleen, of het juist functioneren van organen. Het wezen van de mens omvat een denken dat een zekere originaliteit bevat die niet geheel definiëerbaar is. Zoals er krachten zijn in de natuur die de mens leert kennen, gebruiken en misschien zelfs geheel beheersen. Maar ergens in het Zijn komen soortgelijke krachten voor in zodanige opbouw en samenhang dat de mens hier geen beheersing, duplicatie en dergelijke, als

mogelijk zal vinden, zelfs al zou hij op de duur weten wat zij zijn. Er is iets meer dan het uiterlijke en stoffelijke, zelfs bij materie die de mens dood pleegt te noemen.

Dit "meer" heeft ook een eigen patroon. Wie werkelijkheidszin heeft zal niet kunnen zeggen dat het God is die de aarde steeds weer doet beven. In Cambodja is een sekte die beweert dat een aardbeving ontstaat, wanneer de aarde jeuk heeft en zich wil krabben - alsof de aarde een hond met inwoning zou zijn. Werkelijkheidszin stelt dat het mechanisme van de aardbeving en zelfs de waarschijnlijkheid van het optreden ervan in tijd en plaats kan worden berekend. Niet verklaarbaar is het samentreffen van dergelijke rampen met daaraan veelal voorafgaande ontwikkelingen van meer mentale aard en de zo ontstaanswijzigingen in het menselijk gedrag. De samenhang komt echter zo vaak voor dat een samenhang moet worden verondersteld. Ik stel dat er vele dergelijke samenhangen bestaan in het leven die men echter alleen zal kunnen vinden en begrijpen, wanneer men alle mooie woorden en fantastische verklaringen terzijde legt, om zich in de eerste plaats met de feiten zelf bezig te gaan houden. Met de feiten moet je werken.

Neem bijvoorbeeld het verhaal in de bijbel, over de zondvloed. Op grond van de feiten kunnen wij stellen dat van een overstroming van de gehele wereld niet redelijk gesproken kan worden. Toch kan iemand zich met vee en familie gered hebben in een soort vaarttuig. Met andere woorden er is een overlevering die ergens op feiten berust. Zoals wij Adam en Eva in het paradijs moeilijk letterlijk kunnen nemen. Aan de andere kant moet er een ogenblik zijn geweest, waarop een mens begon voor het eerst vanuit zich de waarden in zijn omgeving te benoemen. Adam gaf alles namen, dus er ontstond een taal. Dat is een feit. Zoals er een ogenblik moet zijn geweest dat de mens naar kennis en werktuigen greep om zich los te maken van de natuurlijke gang van zaken - wat veel lijkt op eten van de boom van kennis. Er ontstaat immers daardoor een ruimer oordeel en het gevolg is een pogen het milieu te beheersen. U kunt dit kennis van goed en kwaad noemen of anders, maar dit moet eens zijn voorgekomen. De kern, de werkelijkheid, blijkt in de gehele bijbel echter achter dichterlijkheden, opschepperij en dergelijke verborgen te zijn.

Zoeken wij achter de uiterlijkheden, dan vinden wij echter een goede weergave van de gehele ontwikkeling van de mensen. Wat meer is, de gehele bijbel toont een lijn van menselijke ontwikkeling die met feiten geboekstaafd kan worden. Dan mogen wij ook aannemen dat een dergelijke ontwikkeling zich verder heeft voortgezet en nu nog bestaat, terwijl de richting van de ontwikkeling zodanig één enkele lijn vormt dat wij aan mogen nemen dat de ontwikkelingen zelfs heden én in de toekomst ongeveer dezelfde gerichtheid en richting zullen vertonen. De bijbel zelf helpt ons te begrijpen, hoe de algemene waarde van de mens steeds ongeveer gelijk blijft.

Werkelijkheidszin maakt het mogelijk, zelfs uit de bijbel meer te leren, dan wat God misschien in het verleden heeft gedaan. Hij confronteert ons evenzeer met de mens van vandaag. Zoals ons - en heus niet alleen uit het verhaal van het gouden kalf - blijkt dat de mensen steeds weer God noemen en als God eren, waarvan zij menen iets te kunnen verwachten, waaraan zij iets menen te hebben. Kortom, met enige zin voor de werkelijkheid kunnen wij veel begrijpen en vinden dat voor onszelf en ons begrip van de wereld, van het hoogste belang is.

Wanneer wij werkelijkheidszin hebben, zullen wij niet afgaan op de interpretatie van feiten door anderen, maar op de waarden die wijzelf overal vinden. Wanneer wij zien dat een ontwikkeling in 10 fasen tot op heden een gelijke ontwikkeling vertoonde, stellen wij zonder meer de waarschijnlijkheid van eenzelfde fase die gelijksoortige karakteristiek zal vertonen. Maar wij zullen niet trachten 10 fasen vooruit te zien, daar wij beseffen dat een kleine verandering in het heden alle speculaties vruchteloos kan maken.

Werkelijkheidszin leert ons, dat wij de betekenis van de dingen voor onszelf grotendeels, kunnen bepalen, maar doet ons tevens beseffen dat wij de ontwikkeling der dingen evenmin stil kunnen zetten als de loop van de tijd. Zij leert ons dat wij meester kunnen zijn over onszelf, zolang wij de feiten blijven zien, maar dat wij tot slaven worden van onze theorieën zodra wij de feiten tot een conformeren aan die theorieën trachten te brengen. Zij leert ons dat wij innerlijk zekere

waarde bezitten, maar voorkomt dat wij onze dromen in de plaats stellen van onze werkelijke mogelijkheden. Daarom sprak ik u heden eens over werkelijkheidszin.

Goedenavond.

(verkort)

d.d. 27 september 1968